

gočni, ali kdo ve, kaj bodo že v par letih. Kako mo-
gočni so bili nemški liberalci še 1876. leta in 1879. je
bil konec njih slave.

Politični pregled.

Ulični napisi. — Glasilo ministerstva vnanih stvari
si vsvoja ljubljanskemu in praškemu mestnemu zastopu dajati
svete zaradi uličnih napisov. „Politik“ temu vladnemu listu
prav umestno svetuje, da naj se s svojimi sveti le obrne do
onih nemških mest, kjer so znatne nenemške manjšine, a do-
sedaj nečejo o dvojezičnih napisih ničesa slišati. Želeti je pač,
da bi ta list si vtisnil v srce svete praškega lista.

Nemadjarske narodnosti ne kažejo nobenega zaupanja
v sedanjo ogersko vlado. Vsi njih časopisi pišejo, da ogerska
vlada nima volje ozirati se na nemadjarske narodnosti. Sicer
se pa vlada tudi nanje ozirati ne more, ker je popolnoma od-
visna od madjarskega šovinizma in židovstva. Nemadjarske
narodnosti nimajo ničesa pričakovati, dokler se ne premeni se-
danja sistema.

Poljska gimnazija v Tešenu. — Poljaki mislijo v
Tešenu v Šleziji osnovati poljsko gimnazijo. Dotični odbor ima
dosedaj nabranih že 40.000 gld. Drugo leto se že začne gra-
jenje dotičnega poslopja. To bo druga slovanska gimnazija
v Šleziji. V Opavi ima namreč češka šolska Matica svojo gim-
nazijo. Slovanski poslanci se bodo gotovo poganjali, da se vz-
meta ta dva zavoda v državno oskrb.

Obsojeni Rumuni. — Drž pravdnštvo je obsojene
Rumune ukazalo zapreti. Dr. Ratiu-a in Corilatu-a so odpe-
ljali žandarji v zapor. Obsojeni Rumuni ne mislijo vložiti
prošnje za pomiloščenje.

Češki katoliški shod se je vršil v ponedeljek v Brnu
na Moravskem. Zbralo se je pa le kacic 1000 udeležencev.
Nekoliko več udeležencev bi bilo, da od veleposestnikov ni skušalo
izkoristiti katoliški shod za koalicijo, kar se pa ni posrečilo.
Posebno važnosti ta shod nima, ker na Moravskem slovanski
narod je le na strani Mlado- ali Staročehov. Nemci so pa v
liberalnem taboru. Nobena stranka, ki pa ne stoji odločno na
narodnem stališču nima upanja, da bi vspela na Moravskem.

Rusini baje mislijo v posebni spomenici sporočiti svoje
želje cesarju, ko pride v Galicijo. V ta namen se skliče shod
rusinskih zaupnikov v Levov, da sestavi to spomenico.

Vatikan. — Iz Rima se poroča, da je rumunski po-
slanik Lahovary imel razgovor s papežem Leonom XIII. Papež
je rekel, da mu od vseh stranij prihajajo prošnje, da naj bi
povzdignil svoj glas za svetovni mir. Dosedaj te inicijative ni
mogel sprejeti zaradi raznovrstnih zaprek, posebno Francoska
ni hotela ničesar o tem čuti. Navzlic temu se je pa sedaj od-
ločil, da se zavzame za vprašanje o svetovnem miru; v to
svrhu sestavlja okrožnico o razoroženji. Okrožnica izide čez
četrt leta. Če tudi se naenkrat ne more pričakovati praktičnih
posledic okrožnice, je vendar gotovo, da bo vpliv papeštva
močno deloval za svetovni mir.

Bolgarija. — O vnani politiki, katero misli tirati sedaj
Bolgarija po padci Stambulova, pisalo se je že prav mnogo.
Od ene strani se je zatrjevalo, da vnana politika Bolgarske
ostane stara, da Bolgarija ne preneha biti prijateljica trozveze,
osobito Avstrije, z druge strani se je pa zopet reklo, da bo
Bolgarija gledala, da se Rusiji prikupi in isto za se pridobi.
To slednjo domnevanje potrjujejo celo nekateri avstro-ogerski
listi, ki poročajo o nezadovoljnosti avstro-ogerskega vnane-
ga ministerstva glede prevrata v Bolgariji v korist Rusiji. Po za-
gotovilu teh listov hoče namreč Bolgarija prijateljstvo z Ru-
sijo. Pokazalo se bo, če je to domnevanje avstro-ogerskega
vnane- ga ministerstva opravičeno. Naravno sicer je, če Bolga-

rija v namen potrditve kneza želi prijaznosti od strani Rusije,
a malo neverojetno je pa tudi, da bi Bolgarija hotela se za-
meriti dosedaj prijateljski trozvezi.

Francija. — Zbornica je vsprejela z veliko večino
zakon zoper anarhiste, kakor ga je predložila vlada. K zakonu
predlagali so se razni popravki, dostavki in popolnila, toda
vsi so bili zavrženi. Karakterističen za francoske razmere je
pred vsem dostavek poslanca Jaures-a, ki je predlagal, da naj
se po zakonu zoper anarhiste postopa tudi proti ministrom in
poslancem, če so svoj položaj izkoriščali za sleparska financi-
jela podjetja. Ta svoj predlog je Jaures dobro utemeljil.
Predlog je bil sicer odklonjen z neznatno večino, a če se po-
misli, koliko sleparij so doprinesli že razni državni dostojan-
stveniki, kakor pri panamski aferi in drugih javnih škandalih
bi morebiti res ne bil škodil ta Jauresov dostavek v prilog
poštenosti in pravičnosti v opravljanji služb od strani raznih
francoskih državnikov.

Azija. — Boj mej Japonsko in Kitajsko zaradi Koreje
ni sicer še oficijelno napovedan, a v resnici se je že pričel.
Početek spopadu je bil, da je neka japonska ladija napala
neko trgovsko kineško ladijo in isto utopila z blagom in
moštvo vred. Bilo je tudi že več drugih rabuk mej japon-
skimi, kineškimi in korejskimi vojaki. Poroča se tudi, da so
Japonci vjeli korejskega kralja. Spor mej Kino in Japanom
je pred vsem važen zaradi tega, ker sta pri celi stvari pri-
zadeji Rusija in Anglija, ki obe hočeta varovati svoje interese
na vzhodu. Če pa, te dve velevlasti prideta do resnega raz-
pora na vzhodu, bo to močno vplivalo na evropski mir. — V
celo zadevo se vmešava tudi ameriška vlada, ki je poslala na
Korejo svoje ladije, sicer z motivacijo, da preskrbi varstvo
svojim podložnikom, a ima v resnici povsem druge namene.
Očitno je, da postane lahko zamotano korejsko vprašanje, oso-
depolno celo za svetovni mir.

Obrtnija.

Lesen strop iz l. 1638. v Kranji.

(Po izvestji obrtnih strokovnih šol.)

Lani smo priobčili zanimiva, z intarzijami okrašena
vrata, ki se nahajajo v tako zvani „hiši mejnih grofov“
v Kranji (Glavni trg št. 2.). Soba, katero lepšajo ome-
njena vrata, ima tudi krasen lesen strop, ki je narisan v
prilogi tega letnega poročila.

Strop je s podolžnim tramom razdeljen na dve po-
lovici, a vsaka polovica kaže bogato razvrščena in s pro-
fili obrobljena polja. Vsi profili na stropu, kakor tudi na
tramu, se odlikujejo s plemenitimi in vplivnimi črtami.
Strop je iz orehovega lesa, a je na debelo prevlečen z
rjavo oljnato barvo, tako da se prvotni značaj stropa
nikjer ne pokaže. Morebiti bivajo sredi posamičnih polj
intarzije, česar pa ni bilo mogoče dognati, ker bi se bila
sicer morala ostrgati oljnata skorja. Kakor pri vratih bi
bilo tudi pri stropu jako hvaležno delo, ko bi se prevlaka
z umno roko odstranila ter obema izdelkoma povrnil pr-
votni ton orehovega lesa.

Vrata in strop se nahajata v hiši, v kateri ne sta-
nuje lastnik sam, ampak najemniki. (Sedanji najemnik
stanovanja, gosp. Ferd. Pollak, je tudi letos drage volje
prepustil dotično sobo učencem v proučevanje. Za to mu
na tem mestu izrekamo srčno zahvalo.) Lahko se

torej pripeti, da bode morebiti kaka poznejša, menj razumna stranka premalo varovala in cenila te zanimive priče umetnoobrnega delovanja naših prednikov. Vsakemu prijatelju naše kulturne in umetniške zgodovine pa bi bilo gotovo žal, ko bi imenovani spomeniki njeni propali in izginili, nikar da bi se primerno popravili in ohranili splošnemu pristopu; — z drugimi besedami: V deželnem muzeji Rudolfinu bi bil pač najprikladnejši prostor za velezanimiva vrata in strop hiše „kranjskih mejnih grofov!“

Trgovina z mešanim blagom.

Tri stvari so, katere najbolj tlačijo naše male obrtnike, katere bode treba premeniti, ako se hoče, da mala obrt ne propade. Prva stvar je to, da tovarnarju ni treba dokaza zmožnosti, naj tudi izdeluje rokodelske izdelke, čevlje, hlače, klobuke itd. Sploh se sedanji dokaz zmožnosti napak umeva. Ovira nekatere reveže, da ne morejo začeti obrta, ali vsaj jim napravlja težave, v tem ko bi moral zlasti ovirati veliki kapital, da se ne meša v rokodelstvo s tem, da se nikomur ne dovoli začeti obrta. Kaj pomaga obrtniku dokaz zmožnosti, ako je vsaki kapitalistični družbi dovoljeno začeti krojaštvo, čevljarstvo, knjigoveštvo, ako le vzame izučenega delovodjo. Sploh bi se morala sleparija z delovodjami odpraviti. Kdor sam ni zmožen voditi obrta, naj se pa vanj ne vtika. V vsakem takem slučaju uniči se jeden samostojen obrtnik.

Druga napaka je, da se trgovcem z rokodelskimi izdelki dovoli jemati mero. S tem se je omogočilo trgovcem, da vzamejo obrtnikom ves njih dosedanja trgovski zaslužek. Škodljivost je pa zopet v tem, da trgovec lahko dela z mnogo večjim kapitalom nego mali obrtnik in je torej čisto naravno, da mu je jako nevaren konkurent.

Tretja nevarnost za malega obrtnika je trgovec z mešanim blagom. Takemu trgovcu dovoli se prodajati vse mogoče, plačuje pa le jeden obrtni davek. Dohodarina se mu pa tudi ne odmeri v tej meri, kakor ima zaslužka. Tak trgovec uničuje ne le jeden obrtni stan, temveč kar celo vrsto obrtnih stanov. Posebno v velikih mestih se nekateri trgovci bavijo z vsemi mogočimi stvarmi, da si je baš v večjih mestih trgovina z mešanim blagom popolnoma neopravičena. Na kmetih, kjer ne more biti več trgovcev in obrtnikov, je pač včasih potreba, da jeden sam trgovec prodaja več stvari, v mestih je pa za vsako posamezno stroko poseben trgovec ali obrtnik, ali vsaj bil bi, da mu obstanka ne omogočuje velik trgovec z mešanim blagom. Večkrat bi živelo deset samostojnih obrtnikov in trgovcev, ko bi ne bilo velicega trgovca z mešanim blagom.

Te dni je po časopisih bilo čitati, da sta bivši predsednik avstrijskih drž. železnic baron Czedit in neki veliki industrijelec napovedala trgovino z mešanim blagom. Seveda ta dva moža ne mislita odpreti kake male prodajalnice, temveč hočeta prodajati razno blago na debelo. Trgovino z mešanim blagom sta napovedala zaradi tega, da bodeta mogla kupovati in prodajati vse mogoče blago.

Trgovina z mešanim blagom tržuje po § 38. obrtnega reda lahko z vsem blagom, ki je dovoljeno v svobodni trgovini, izimši torej jedino strupove, razstrelila, divje živali in orožje. Nedavno je bilo po časopisih čitati, da jeden trgovec z mešanim blagom prodaja papriko in čevlje, ob jednom jemlje mero kakor čevljar. Veliki tovarnar Krupp v Berndorfu je napovedal trgovino z mešanim blagom le zaradi tega, da je mogel začeti neko konzumsko podjetje. Kmetijsko gospodarstvo kneza Wrede v Badenu pri Dunaju napovedalo je trgovino z mešanim blagom in ne trguje le z maslom, mlekom, jajci in sirom, temveč tudi s sladkorjem, kavo, gosmi, kokošmi itd.

Želeti je vsekako, da se pravice trgovini z mešanim blagom omeje. Trgovski minister je že predlagal zbornici poslancev načrt zakona, kateri daje vladi pravica, da bode imela naredbenim potom določevati obseg takim trgovinam. Da bi le državni zbor kmalu rešil ta zakon. Mi vemo, da ima trgovinski minister najboljšo voljo, ali vendar prevelikih nad ne gojimo. V sedanji državno-zborski večini ima preveliko besedo veliki kapital, kateremu pa sedanja uredba trgovine ugaja.

Obrtnijske raznoterosti.

Obrtni nadaljevalni pouk v Ljubljani. V obrtno nadaljevalno šolo na drugi deški šoli v Ljubljani je hodilo 122 učencev. 71 je šolo obiskovalo prav pridno, 16 pridno, 9 manj pridno in 19 zanikrno. Razred jih je dovršilo 113 z dobrim, 17 z manj dobrim vspehom in 24 je ostalo neklasifikovanih, 24 jih je pa mej letom izostalo. Učili so trije učitelji. — Obrtno nadaljevalno šolo na višji realki je pa obiskovalo 261 učencev, in sicer 58 oddelek za umetni in mali obrt, 53 oddelek za mehaničen obrt, 38 oddelek za stavbeni obrt. Poučevalo je 11 učnih močij.

Šolska delarna. Na drugi mestni deški šoli v Ljubljani sta dva učitelja poučevala lepljenstvo in mizarstvo. Lepljenstva se je učilo 24 učencev in so izdelali 776 izdelkov. Mizarstva se je učilo 6 učencev in so izdelali 152 izdelkov.

Črtice o kmetijski kemiji.

V o d a.

(Dalje.)

Ker pri manjši gorkoti zrak ne more obdržati v sebi toliko vodne pare, kakor pri vročini, zato se začne zgoščevati para v kaplje, ako se pomanjša gorkota zraka, ali pa se povekša zračni tlak. Začne se delati rosa, megla, oblaki ali pa iti dež. Megla že namreč ni več vodni plin, temveč obstoji že iz drobnih kapljic.

Rosa nastane pri jasnem vremenu, ko zemlja z izžarenja hitro zgublja gorkoto in postane hladnejša nego je obdajajoči zrak. Vsled ohlajenja zemlje se začno izločevati iz zračnih plastij dotikajočih se zemlje kaplje, nareja se rosa. Če je pa vetrovno se rosa ne nareja. Zemlja pri vetru vedno prihaja z novim gorkejšim zrakom v dotiko, in se toliko ogreje, da ne napravlja rose.